

Марина Копиловић

МЕТОДИЧКИ ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКА

УЗ УЏБЕНИК ИСТОРИЈА
ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

њЛјрғ еғдбѐғ
за фотокопирање

ПРИЛОГ 1

ПОМОЋНЕ ИСТОРИЈСКЕ НАУКЕ

1. **Археологија** се бави проналажењем и проучавањем материјалних остатака прошлости.
2. **Хронологија** се бави проучавањем различитих начина рачунања времена, као и одређивањем датума историјским догађајима и документима.
3. **Палеографија** проучава стара писма.
4. **Хералдика** изучава грбове.
5. **Нумизматика** се бави изучавањем кованог новца.

officium condignum quadumque
congruabatur actibus; Cumque ut me-
ritum iuxta qualiter fuisset cōstituit
clarificatio. Unum quique nomen in
neculam; quod mihi unum quod nomen:

10. септембар 2018.

28. јун 1389.

27. година пре нове ере

3. година 7. олимпијаде

ПРИЛОГ 2

ЗАДАТАК 1

Пажљиво прочитај реченице испод, а затим пасус који описује начин мерења времена код старих Грка на странама 12 и 13 у уџбенику. У свакој реченици имаш једну нетачну реч. Подвуци је и изнад напиши тачну.

Пример:

олимпијада

Јединица мерења времена код старих Грка била је година.

1. Олимпијска ера је период од три године.
2. Олимпијска ера је била једини начин рачунања времена код старих Грка.
3. Сваки град је имао исту технику рачунања времена.
4. У Атини се време мерило од година које су добијале име по најнижем државном службенику (архонт-епоним).

ЗАДАТАК 2

Пажљиво прочитај наведене тврдње, а затим пасус на страни 13 у уџбенику који описује како су Римљани рачунали време. Поред тврдње која је тачна напиши Т, а поред тврдње која је нетачна напиши Н. Сваку тврдњу поред које си написао Н преформулиши тако да буде тачна и напиши је испод.

1. Римљани су почели да рачунају време од тренутка када је, према легенди, основан град Рим. _____
2. Град Рим је основан 753. године н. е. _____
3. Римљани су имали више од једног начина рачунања времена. _____

ПРИЛОГ 3

Сумер и Акад

1. Који је народ живео на простору Месопотамије у 4. миленијуму пре н. е.?
2. У ком делу Међуречја су живели?
3. Које су градове формирали?
4. Како је настала Акадска држава и ко је био на њеном челу?
5. Шта је он успео да учини?

Асирија

1. Како је настала држава Асирија?
2. У ком веку она доживљава свој врхунац и под којим царем?
3. Које је просторе обухватала Асирија осим Месопотамије?
4. Зашто су Асирци имали велике војне успехе – какву су војску имали и шта су користили?
5. Који град је био првобитна престоница Асирије, а где се она налазила на врхунцу њене моћи?
6. Када је и зашто престала да постоји асирска држава?

Вавилонско царство

1. Када је саграђен град Вавилон?
2. Када је достигао свој врхунац?
3. Које године је загосподарио читавом Месопотамијом?
4. По чему је Хамураби остао познат?
5. Шта значи име Вавилон и о чему оно сведочи?
6. Како и када је настало Нововавилонско царство и ко га је и када освојио?

ПРИЛОГ 4

Феникија

Феничани су живели у источном (1) _____ (Лаванту), на простору данашње (2) _____ и Либана. Били су познати по вештим (3) _____ и морепловцима. Нису имали (4) _____ велику државу, већ више малих (5) _____. Најважнији феничански градови били су (6) _____,

Сидон и Тир. Успон Феничана почиње крајем (7) _____ пре н. е. Основали су бројне колоније на (8) _____, по читавом (9) _____ - на Кипру, у северној (10) _____ и на (11) _____ (Пиринејском) полуострву. Њихова најзначајнија колонија била је (12) _____ у северној Африци. (13) _____ су металима, (14) _____, дрветом и тканинама. Верује се да су Феничани опловили Африку пре (15) _____ морепловаца.

Јеврејска држава

(1) _____ су народ који је формирао своју државу крајем (2) _____ пре н. е. јужно од (3) _____ на територији данашњег (4) _____. Центар те државе налазио се у (5) _____. У (6) _____ пре н. е. Јеврејска држава достиже свој велики успон за време владавине цара (7) _____. После његове смрти, јединствена краљевина поделила се на северни (8) _____ и (9) јужну _____. У односу на остале (10) _____ Старог истока, Јевреји се (11) _____ по томе што су веровали у (12) _____ бога. Историја Јевреја записана је у (13) _____ завету, који чини (14) _____ део (15) _____.

Хетитска држава

(1) _____ су народ који је населио делове (2) _____ Азије, данашње (3) _____ око (4) _____ пре н. е. Ту су основали своју (5) _____ Хатушу. Били су (6) _____ народ који је успео да освоји (7) _____. Битка код (8) _____ која се догодила у (9) _____ пре н. е. била је једна од највећих хетитских успеха. Након те (10) _____, успели су да (11) _____ своју власт над северном (12) _____ и (13) _____ Египћане да заузму овај део (14) _____. Били су на врхунцу своје моћи у 14. и (15) _____ пре н. е.

Персија

(1) _____ је настала на просторима данашњег (2) _____ у _____ пре н. е. Персијски владар (4) _____ Велики је срушио (5) _____ царство и покорио читаву (6) _____. Освојио је Малу _____ на западу, а (8) _____, његов наследник, покорио је (9) _____. Персија је тако постала (10) _____ сила на (11) _____ истоку. На врхунцу моћи, Персија се простирала од Средоземног мора на (12) _____ до Индије на истоку. (13) _____ Персије била је у Персепољу. Персијанци су ратовали и са (14) _____, које нису успели да покоре. Персијском царству, које имало значајну улогу у то делу света, дошао је крај када га је у 4. веку пре н. е. освојио (15) _____ Македонски, један од највећих освајача старог света.

ПРИЛОГ 5

Религија Месопотамије	Религија Месопотамије
Особа А	Особа Б
1. Који бог је био један од најпоштованијих богова код Сумераца и заштитник града Урка? Један од најпоштованијих богова код Сумераца био је _____	1. Који бог је био један од најпоштованијих богова код Сумераца и заштитник града Урка? Један од најпоштованијих богова код Сумераца био је бог Ан, бог неба и заштитник свих богова.
2. Како се звао бог сунца код Акађана? Бог сунца код Акађана звао се Шамаш.	2. Како се звао бог сунца код Акађана? _____
3. Коју богињу су народи Месопотамије посебно поштовали? Народи Месопотамије су посебно поштовали _____	3. Коју богињу су народи Месопотамије посебно поштовали? Народи Месопотамије су посебно поштовали богињу Иштар – богињу љубави, плодности и рата.
4. Који је бог био најзначајнији код Асираца? Најзначајнији бог код Асираца био је бог Ашур.	4. Који је бог био најзначајнији код Асираца? _____
5. Како су се звали храмови у Месопотамији и каквог облика су били? _____	5. Како су се звали храмови у Месопотамији и каквог облика су били? Храмови у Месопотамији звали су се зигурати и били су степенастог облика.
6. Које су били посвећени зигурати? Били су посвећени градском богу-заштитнику.	6. Које су били посвећени зигурати? _____
7. Које је био посвећен најпознатији зигурат? Најпознатији зигурат био је посвећен вавилонском богу _____	7. Које је био посвећен најпознатији зигурат? Најпознатији зигурат био је посвећен вавилонском богу Мардуку, богу воде, магије и олује.

ПРИЛОГ 6

Шта?	Где?	Ко?	Детаљи
Испаравање Инане	Месопотамија (Акад)	Енхедуана, ћерка цара Саргона I	Најстарији сачувани књижевни спис. Посвећен је богињи Инани.
Земљорадников календар	Месопотамија	Становници Сумера и Акада	Савети оца свом сину у вези са обрадом земље.
Хамурабијев законик	Месопотамија	Хамураби	Писан је клинастим писмом. Чува се у Лувру.
Еп о Гилгамешу	Месопотамија	Аутор непознат	Еп о легендарном владару сумерског града Урука. Уврштен у обавезну лектиру.
Химне	Египат	Становници старог Египта	Посвећене су Нилу, сунцу и разним боговима.

Шта?	Где?	Ко?	Детаљи
Испаравање Инане	Месопотамија (Акад)	Енхедуана, ћерка цара Саргона I	Најстарији сачувани књижевни спис. Посвећен је богињи Инани.
Земљорадников календар	Месопотамија	Становници Сумера и Акада	Савети оца свом сину у вези са обрадом земље.
Хамурабијев законик	Месопотамија	Хамураби	Писан је клинастим писмом. Чува се у Лувру.
Еп о Гилгамешу	Месопотамија	Аутор непознат	Еп о легендарном владару сумерског града Урука. Уврштен у обавезну лектиру.
Химне	Египат	Становници старог Египта	Посвећене су Нилу, сунцу и разним боговима.

ПРИЛОГ 7

1. Гледај у карту 4.1 на страни 63 у уџбенику. Заокружи један од два понуђена одговора у реченицама испод. Први је урађен испрекиданом линијом као пример. Подебљај га пре него што почнеш да заокружујеш остале одговоре.

1. Стара или античка Грчка налазила се на (јужном) / северном делу Балкана.
2. Заузимала је простор од Епира и Тесалије на јују / северу до острва Крит на јују / северу.
3. Њен неодвојиви део била су многобројна острва у Средоземном / Егејском мору, као и насеобине на обалама Мале Азије и јужне Италије.

2. Повежи питања (1 – 5) са одговорима (а – д). Прво питање је урађено као пример.

1. Када су прва грчка племена почела да се досељавају на јуџ Балкана? б.
2. Која су то племена била?
3. Кога су покорили?
4. Како су стари Грци себе називали?
5. Како су стари Грци називали своју државу?

- а. Ахајци, Јонци и Еолци
- б. Крајем 3. миленијума пре н.е
- в. Хеленима
- г. Староседеоце, Пелазге
- д. Хелада

1. Гледај у карту 4.1 на страни 63 у уџбенику. Заокружи један од два понуђена одговора у реченицама испод. Први је урађен испрекиданом линијом као пример. Подебљај га пре него што почнеш да заокружујеш остале одговоре.

1. Стара или античка Грчка налазила се на (јужном) / северном делу Балкана.
2. Заузимала је простор од Епира и Тесалије на јују / северу до острва Крит на јују / северу.
3. Њен неодвојиви део била су многобројна острва у Средоземном / Егејском мору, као и насеобине на обалама Мале Азије и јужне Италије.

2. Повежи питања (1 – 5) са одговорима (а – д). Прво питање је урађено као пример.

1. Када су прва грчка племена почела да се досељавају на јуџ Балкана? б.
2. Која су то племена била?
3. Кога су покорили?
4. Како су стари Грци себе називали?
5. Како су стари Грци називали своју државу?

- а. Ахајци, Јонци и Еолци
- б. Крајем 3. миленијума пре н.е
- в. Хеленима
- г. Староседеоце, Пелазге
- д. Хелада

ПРИЛОГ 8 (први тим)

1. Критска култура – прва европска (негрчка цивилизација)

У боксу су ти дати низови израза и речи којима би требало да довршиш реченице испод. Изрази и речи дати су оним редом којим треба да их употребиш. Прва је урађена као пример. Ради лакшег сналажења, слободно прецртај оне које си искористио/ла.

оси́рву Кри́и, крајем 3. и то́ком 2. миленијума п́ре н. е. – митски краљ Минос (Миној) – море-пловство, бродоградња, трговина – вазе и посуде од печене глине – бронза – грожђе и маслине – водовод и канализација – критско хијероглифско – линеар А – мит о Минотауру – Микењани

1. Критска или минојска цивилизација се развијала на *оси́рву Кри́и, крајем 3. и то́ком 2. миленијума п́ре н. е.*
2. Археолози су је назвали минојска по _____.
3. Крићани су се бавили _____.
4. Најтраженији производи критских занатлија биле су _____.
5. Предмете за борбу и свакодневну употребу правили су од _____.
6. Становништво је узгајало _____.
7. Средиште друштвеног живота биле су велелепне палате, које су имале _____.
8. Служили су се писмом и до сада су откривена два: _____ и такозвано _____. Ниједно није дешифровано.
9. Најпознатија прича која говори о Минојцима је _____.
10. Крај ове цивилизације уследио је у 15. веку пре н. е., када су их покорили _____.

2. Микенска култура – прва грчка цивилизација

У боксу су дати низови израза и речи којима би требало да допуниш празнине у реченицама испод. Изрази и речи дати су оним редом којим треба да их употребиш. Прва је урађена као пример. Ради лакшег сналажења, слободно прецртај оне које си искористио/ла.

2. миленијум п́ре н. е. – Микена – Пелопонез – 16. до 11. – Егејско – Тројански – бродоградња – Линеар Б – ратни – грнчарија – накит – градитељи

Прва грчка цивилизација изградила се на копненом делу Хеладе у (1) *2. миленијуму п́ре н. е.* Од низа краљевина које су тада основане, најзначајнија је била (2) _____ на полуострву (3) _____.

Микенска култура развијала се у периоду од (4) _____ века пре н. е. Микењани су желели да прошире власт на (5) _____ море, о чему сведочи (6) _____ рат.

Микењани су се бавили трговином, поморском (7) _____, земљорадњом и сточарством. Средином 15. века почели су да користе прво грчко писмо, које се звало (8) _____.

Ликовна уметност Микењана имала је (9) _____ мотиве и мотиве из лова. Њихове занатлије биле су веште у изради (10) _____, оруђа од бронзе и златног (11) _____. Били су и вешти (12) _____.

ПРИЛОГ 8 (други тим)

1. Критска култура – прва европска (негрчка) цивилизација

Пажљиво слушај друга/другарицу и допуни реченице речима које чујеш. Прва је урађена као пример.

1. Критска или минојска цивилизација се развијала на острву Крит, крајем 3. и током 2. миленијума пре н.е.
2. Археолози су је назвали минојска по _____.
3. Крићани су се бавили _____.
4. Најтраженији производи критских занатлија биле су _____.
5. Предмете за борбу и свакодневну употребу правили су од _____.
6. Становништво је узгајало _____.
7. Средиште друштвеног живота биле су велелепне палате, које су имале _____.
8. Служили су се писмом и до сада су откривена два: _____ и такозвано _____. Ниједно није дешифровано.
9. Најпознатија прича која говори о Минојцима је _____.
10. Крај ове цивилизације уследио је у 15. веку пре н. е., када су их покорили _____.

2. Микенска култура – прва грчка цивилизација

У боксу су дати низови израза и речи којима би требало да допуниш празнине у реченицама испод. Изрази и речи дати су оним редом којим треба да их употребиш. Прва је урађена као пример. Ради лакшег сналажења, слободно прецртај оне које си искористио/ла.

2. миленијум пре н. е. – Микена – Пелопонез – 16. до 11. – Егејско – Тројански – бродоградња –
– Линеар Б – ратни – грнчарија – накит – градитељи

Прва грчка цивилизација изградила се на копненом делу Хеладе у (1) 2. миленијуму пре н. е. Од низа краљевина које су тада основане, најзначајнија била је (2) _____ на полуострву (3) _____.

Микенска култура развијала се у периоду од (4) _____ века пре н. е. Микењани су желели да прошире власт на (5) _____ море, о чему сведочи (6) _____ рат.

Микењани су се бавили трговином, поморском (7) _____, земљорадњом и сточарством. Средином 15. века почели су да користе прво грчко писмо, које се звало (8) _____.

Ликовна уметност Микењана имала је (9) _____ мотиве и мотиве из лова. Њихове занатлије биле су веште у изради (10) _____, оруђа од бронзе и златног (11) _____. Били су и вешти (12) _____.

ПРИЛОГ 9

ГРЧКА КОЛОНИЗАЦИЈА СРЕДОЗЕМЉА У АРХАЈСКОМ ПЕРИОДУ

Пажљиво прочитај питања испод. Прочитај затим текст испод наслова *Грчка колонизација Средоземља у архажском периоду* на **страни 66** у уџбенику и на црти испод напиши одговоре.

1. Од када до када је трајало архажско доба?
_____.
2. Зашто су крајем 8. века пре н. е. почеле да се стварају колоније широм Средоземља?
_____.
3. Поред Мале Азије, коју су Грци населили још у периоду од 12. до 10. века пре н. е., где су још настала хеленска насеља?
_____.
4. Који назив су добиле ове области?
_____.
5. У каквим су односима били Грци са староседеоцима?
_____.
6. Шта су преузели од Феничана?
_____.
7. Како су Грци називали непознате народе са којима су ступали у додир?
_____.

Пажљиво прочитај питања испод. Прочитај затим текст испод наслова *Грчка колонизација Средоземља у архажском периоду* на **страни 66** у уџбенику и на црти испод напиши одговоре.

1. Од када до када је трајало архажско доба?
_____.
2. Зашто су крајем 8. века пре н. е. почеле да се стварају колоније широм Средоземља?
_____.
3. Поред Мале Азије, коју су Грци населили још у периоду од 12. до 10. века пре н. е., где су још настала хеленска насеља?
_____.
4. Који назив су добиле ове области?
_____.
5. У каквим су односима били Грци са староседеоцима?
_____.
6. Шта су преузели од Феничана?
_____.
7. Како су Грци називали непознате народе са којима су ступали у додир?
_____.

ПРИЛОГ 10

Битка на Маратонском пољу

Година битке: _____

Зарађене стране:

_____ / _____

Историјска личност:

Победник: _____

Битка на Маратонском пољу

Година битке: _____

Зарађене стране:

_____ / _____

Историјска личност:

Победник: _____

ПРИЛОГ 11

Битка код Термопилског кланца

Година битке: _____

Зарађене стране:

_____ / _____

Историјска личност:

Победник: _____

Битка код Термопилског кланца

Година битке: _____

Зарађене стране:

_____ / _____

Историјска личност:

Победник: _____

ПРИЛОГ 12

Битка код острва Саламине

Година битке: _____

Зарађене стране:

_____ / _____

Историјска личност:

Победник: _____

Битка код острва Саламине

Година битке: _____

Зарађене стране:

_____ / _____

Историјска личност:

Победник: _____

ПРИЛОГ 13

Пелопонески рат 431–404. г. пре н. е.	
Узрок	страх Спарте од јачања Атине
Разлози пораза Атине	– –
Последице	–

Пелопонески рат 431–404. г. пре н. е.	
Узрок	страх Спарте од јачања Атине
Разлози пораза Атине	– –
Последице	–

Пелопонески рат 431–404. г. пре н. е.	
Узрок	страх Спарте од јачања Атине
Разлози пораза Атине	– –
Последице	–

ПРИЛОГ 14

Хеленистичка култура	Хеленистичка култура
Особа А	Особа Б
1. Који град је постао средиште хеленистичке културе? Александрија.	1. Који град је постао средиште хеленистичке културе? _____
2. Шта се у том граду налазило? _____	2. Шта се у том граду налазило? Библиотека.
3. По чему је још Александрија била позната? По светионику на острву Фарос.	3. По чему је још Александрија била позната? _____
4. Који је чувени старогрчки мислилац дошао до изузетних открића на пољу математике и физике? _____	4. Који је чувени старогрчки мислилац дошао до изузетних открића на пољу математике и физике? Архимед.
5. Који Грк је дошао до закључка да је земља округла? Ератостен.	5. Који Грк је дошао до закључка да је земља округла? _____
6. Шта су откриле истраживачке експедиције под Александровим руководством? _____	6. Шта су откриле истраживачке експедиције под Александровим руководством? Индијски океан, пут до Персијског залива и извор Нила.
7. Које језеро је испитано? Каспијско.	7. Које језеро је испитано? _____
8. Шта је довело до јачања саобраћајних веза, а самим тим и веза између истока и запада? _____	8. Шта је довело до јачања саобраћајних веза, а самим тим и веза између истока и запада? Успостављање трговачких веза.
9. Које ново божанство се јавља као спој грчког бога Зевса и египатског бога Озириса? Серapis.	9. Које ново божанство се јавља као спој грчког бога Зевса и египатског бога Озириса? _____
10. На пољу којих уметности су постигнута значајна достигнућа? _____	10. На пољу којих уметности су постигнута значајна достигнућа? На пољу архитектуре и вајарства.
11. Ко је био највећи вајар тога времена и коју статуу је извајао? Лизил, „Лаоконт и његови синови”.	11. Ко је био највећи вајар тога времена и коју статуу је извајао? _____
12. Која нова техника се развила у ликовној уметности? _____	12. Која нова техника се развила у ликовној уметности? Мозаик.

ПРИЛОГ 15

Према легенди, антички Рим су основали близанци **Ромул и Рем, 753. г. п. н. е.** Били су **потомци тројанског јунака Енеја**.

1. Енеј је избегао из Троје и настанио се у Лацијум, где је касније настао Рим.
2. Енејевог потомка, Нумитора, с власти је збацио његов брат Амулије.
3. Амулије је хтео да се реши Нумиторових потомака па је убио његовог сина, а ћерку Реу је послао у храм како би постала весталка.
4. Реа је затруднела са богом Марсом и родила близанце, Ромула и Рема.
5. Сазнавши то, Амулије је наредио да се они баце у Тибар.
6. Река их је избацила на обалу, где их је нашла вучица, која их је дојила и тако спасила од глади.
7. Касније је Ромула и Рема удомио пастир.
8. Када су одрасли и сазнали праву истину, осветили су се Амулију и основали град Рим (назван по старијем брату Ромулу).

Према легенди, антички Рим су основали близанци **Ромул и Рем, 753. г. п. н. е.** Били су **потомци тројанског јунака Енеја**.

1. Енеј је избегао из Троје и настанио се у Лацијум, где је касније настао Рим.
2. Енејевог потомка, Нумитора, с власти је збацио његов брат Амулије.
3. Амулије је хтео да се реши Нумиторових потомака па је убио његовог сина, а ћерку Реу је послао у храм како би постала весталка.
4. Реа је затруднела са богом Марсом и родила близанце, Ромула и Рема.
5. Сазнавши то, Амулије је наредио да се они баце у Тибар.
6. Река их је избацила на обалу, где их је нашла вучица, која их је дојила и тако спасила од глади.
7. Касније је Ромула и Рема удомио пастир.
8. Када су одрасли и сазнали праву истину, осветили су се Амулију и основали град Рим (назван по старијем брату Ромулу).

Према легенди, антички Рим су основали близанци **Ромул и Рем, 753. г. п. н. е.** Били су **потомци тројанског јунака Енеја**.

1. Енеј је избегао из Троје и настанио се у Лацијум, где је касније настао Рим.
2. Енејевог потомка, Нумитора, с власти је збацио његов брат Амулије.
3. Амулије је хтео да се реши Нумиторових потомака па је убио његовог сина, а ћерку Реу је послао у храм како би постала весталка.
4. Реа је затруднела са богом Марсом и родила близанце, Ромула и Рема.
5. Сазнавши то, Амулије је наредио да се они баце у Тибар.
6. Река их је избацила на обалу, где их је нашла вучица, која их је дојила и тако спасила од глади.
7. Касније је Ромула и Рема удомио пастир.
8. Када су одрасли и сазнали праву истину, осветили су се Амулију и основали град Рим (назван по старијем брату Ромулу).

ПРИЛОГ 15а

Према легенди, антички Рим су основали близанци **Ромул и Рем, 753. г. п. н. е.** Били су **потомци тројанског јунака Енеја**.

Како би сазнао детаље ове легенде, бројевима 1–8 означи логичан редослед догађаја у реченицама испод. Бројеве упиши у празне квадрате испред реченица. Прва ти је урађена као пример.

- ☐ Река их је избацила на обалу, где их је нашла вучица, која их је дојила и тако спасила од глади.
- ☐ Амулије је хтео да се реши Нумиторових потомака па је убио његовог сина, а ћерку Реу је послао у храм како би постала весталка.
- ☐ Када су одрасли и сазнали праву истину, осветили су се Амулију и основали град Рим (назван по старијем брату Ромулу).
- ☒ 1. Енеј је избегао из Троје и настанио се у Лацијум, где је касније настао Рим.
- ☐ Реа је затруднела са богом Марсом и родила близанце, Ромула и Рема.
- ☐ Касније је Ромула и Рема удомио пастир.
- ☐ Енејевог потомка, Нумитора, с власти је збацио његов брат Амулије.
- ☐ Сазнавши то, Амулије је наредио да се они баце у Тибар.

Према легенди, антички Рим су основали близанци **Ромул и Рем, 753. г. п. н. е.** Били су **потомци тројанског јунака Енеја**.

Како би сазнао детаље ове легенде, бројевима 1–8 означи логичан редослед догађаја у реченицама испод. Бројеве упиши у празне квадрате испред реченица. Прва ти је урађена као пример.

- ☐ Река их је избацила на обалу, где их је нашла вучица, која их је дојила и тако спасила од глади.
- ☐ Амулије је хтео да се реши Нумиторових потомака па је убио његовог сина, а ћерку Реу је послао у храм како би постала весталка.
- ☐ Када су одрасли и сазнали праву истину, осветили су се Амулију и основали град Рим (назван по старијем брату Ромулу).
- ☒ 1. Енеј је избегао из Троје и настанио се у Лацијум, где је касније настао Рим.
- ☐ Реа је затруднела са богом Марсом и родила близанце, Ромула и Рема.
- ☐ Касније је Ромула и Рема удомио пастир.
- ☐ Енејевог потомка, Нумитора, с власти је збацио његов брат Амулије.
- ☐ Сазнавши то, Амулије је наредио да се они баце у Тибар.

ПРИЛОГ 16

Пажљиво погледај податке који су ти дати у табелама 1 и 2. Пронађи на карти податке који недостају и упиши их у празна поља. У табели 3, упиши одговоре на питања које ћеш пронаћи у последњем пасусу текста у уџбенику на **страни 110**.

Табела 1

Први Пунски рат (264–241. г. п. н. е.)		
Битка	Када?	Победник?
код Миле		Рим
код Егатских острва	241. г. п. н. е.	Рим

Табела 2

Други Пунски рат (218–201. г. п. н. е.)		
Битка	Када?	Победник?
код _____	216. г. п. н. е.	Картагина
код Заме	202. г. п. н. е.	

Табела 3

Трећи Пунски рат (149–146. г. п. н. е.)		
1. Опсада Картагине је трајала _____ године.		
2. _____ су однели коначну победу и тако постали господари читавог _____.		

Пажљиво погледај податке који су ти дати у табелама 1 и 2. Пронађи на карти податке који недостају и упиши их у празна поља. У табели 3, упиши одговоре на питања које ћеш пронаћи у последњем пасусу текста у уџбенику на **страни 110**.

Табела 1

Први Пунски рат (264–241. г. п. н. е.)		
Битка	Када?	Победник?
код Миле		Рим
код Егатских острва	241. г. п. н. е.	Рим

Табела 2

Други Пунски рат (218–201. г. п. н. е.)		
Битка	Када?	Победник?
код _____	216. г. п. н. е.	Картагина
код Заме	202. г. п. н. е.	

Табела 3

Трећи Пунски рат (149–146. г. п. н. е.)		
1. Опсада Картагине је трајала _____ године.		
2. _____ су однели коначну победу и тако постали господари читавог _____.		

ПРИЛОГ 17

Религија

Римска религија је била (1) _____. Заједнички дом свих римских богова био је (2) _____. Пантеон је чинило (3) _____ богова, којима су се Римљани молили и подизали храмове. Врховни бог Рима био је (4) _____. Његова жена (5) _____ била је богиња брака. Бог мора био је (6) _____. Римљани су својим боговима приносили (7) _____. Римски свештеници, који су били веома поштовани, тумачили су (8) _____ и календар, а често су се бавили и (9) _____ будућности на основу изгледа птица и животињских органа. Ово су преузели од (10) _____.

Књижевност

Римљани су створили сопствено (1) _____ писмо – римски (2) _____ под утицајем грчког и (3) _____ алфабета. Вековима су користили (4) _____ језик и на том језику је остало сачувано мноштво (5) _____ дела. Једно од најпознатијих дела је еп (6) „_____”, који је написао (7) _____. Написан је по узору на Хомерову (8) „_____” и „Одисеју”. Овај еп говори о Енејиним лутањима после (9) _____ рата. Поједини образовани Римљани су се служили и (10) _____ језиком, који је дуго био у употреби као званичан језик у источним провинцијама Римског царства.

Наука

Римљани су велики значај придавали (1) _____ науци и један од најчувенијих историчара био је (2) _____ Ливије (59. г. пре н. е. – 17. г. н. е.). Други историчар који се истакао својим делима о римској историји био је Корнелије (3) _____ (55. – 115. г. н. е.). Његова најпознатија дела су „Историје” и (4) „_____”. Римљани су се бавили и правним наукама, а њихово римско (5) _____ утицало је на данашњу правну науку. (6) _____ је у Риму имало велики значај јер су правници и државници морали да буду добри говорници. Један од најбољих римских говорника био је (7) _____. Римљани су имали три календара. Према првом, година је имала 304 дана, распоређених у (8) _____ месеци. Први дан је падао 15. марта (на мартовске иде). Због малог броја дана, у 2. веку пре н. е. направљен је други календар, у који су додати (9) _____ и фебруар. Година је и даље имала мањак дана (355). Зато је Јулије Цезар реформисао и направио трећи, нови календар по узору на египатски (такозвани (10) „_____” календар), чија се структура задржала и данас. Почео да се користи 1. јануара 45. г. п. н. е. и све до 16. века се користио као главни начин рачунања времена у Европи. (11) _____ се развијала под великим утицајем религије и није постигла велики напредак. Једна од важних тековина старих Римљана су (12) _____ бројеви, који су били у општој употреби до средњовековног доба, а користе се и данас.

Уметност

Римљани су постигли значајне резултате на пољу (1) _____. Римски градови су подизани према унапред утврђеном (2) _____. Из римског периода остали су бројни објекти: путеви, мостови, храмове, (3) _____ и (4) _____ капије. Ликовну уметност су обележиле слике и (5) _____ заслужних Римљана. Слике су рађене техникама (6) _____ – сликарства и мозаика. Највећу уметничку вредност имале су фреске из (7) _____. У вајарству је била веома популарна израда (8) _____ и (9) _____. Бисте и скулптуре су красила (10) _____ и мноштво детаља.

ПРИЛОГ 18

Пажљиво прочитај тврдње испод, затим први пасус текста испод наслова *Христос се роди!* у уџбенику на **страни 128**. Поред тврдње која је тачна напиши Т, а поред тврдње која је нетачна напиши Н. Сваку тврдњу поред које си написао **Н** преформулиши тако да буде тачна и напиши је испод.

1. Хришћанска вера је настала у 1. г. н. е. _____
2. Настала је у римској провинцији Јудеји. _____
3. Добила је име по Исусу Христу. _____
4. Родио се у Јерусалиму, у породици Јосифа и Марије. _____
5. Почео је да проповеда своје учење када је имао тачно 30 година. _____

Пажљиво прочитај тврдње испод, затим први пасус текста испод наслова *Христос се роди!* у уџбенику на **страни 128**. Поред тврдње која је тачна напиши Т, а поред тврдње која је нетачна напиши Н. Сваку тврдњу поред које си написао **Н** преформулиши тако да буде тачна и напиши је испод.

1. Хришћанска вера је настала у 1. г. н. е. _____
2. Настала је у римској провинцији Јудеји. _____
3. Добила је име по Исусу Христу. _____
4. Родио се у Јерусалиму, у породици Јосифа и Марије. _____
5. Почео је да проповеда своје учење када је имао тачно 30 година. _____

Пажљиво прочитај тврдње испод, затим први пасус текста испод наслова *Христос се роди!* у уџбенику на **страни 128**. Поред тврдње која је тачна напиши Т, а поред тврдње која је нетачна напиши Н. Сваку тврдњу поред које си написао **Н** преформулиши тако да буде тачна и напиши је испод.

1. Хришћанска вера је настала у 1. г. н. е. _____
2. Настала је у римској провинцији Јудеји. _____
3. Добила је име по Исусу Христу. _____
4. Родио се у Јерусалиму, у породици Јосифа и Марије. _____
5. Почео је да проповеда своје учење када је имао тачно 30 година. _____